

מאוצרות הפרשה

אנשי העיר יוצאות לשאוב מים" הרי אין לזה קשר לתפילה? ומתריץ, במעשה חסד יש דרגות שונות, קורה שמישהו בא לבקש עזרה, אם המתבקש לא מושלם במידת החסד, הוא לא יענה מיד לבקשה, הוא ירהרר מדוע המבקש לא יכול להסדר לבד, אולי יש אחרים שיכולים לעזור לו, ורק אחרי שרואה שקיבל תשובות לשאלותיו הוא יקום ויעזור. לפי זה מובנת בקשת אליעזר, אליעזר ביקש למצוא זיווג ליצחק ובתנאי שתהיה מושלמת במידת החסד, כדי לתאר באיזו דרגת חסד הוא רוצה, הוא פונה להקב"ה ואומר "הנה אנכי ניצב על עין המים", למעשה אני אליעזר נמצא קרוב למעיין, ויש בכוחי להתכופף ולשאוב בעצמי מים מן המעיין בלי בקשת עזרה וסיוע מהזולת, ובנוסף לכך, "ובנות אנשי העיר יוצאות לשאוב מים", עכשיו זה הזמן שהרבה מבנות העיר נמצאות מסביב למעיין, ולכן: "והיה הנערה אשר אומר אליה הטי נא כדך ואשתה", הנה במקרה זה, אם הנערה אינה מושלמת במידת החסד, הרי היא תוכל למצוא הרבה תירוצים להתחמק מבקשת. ראשית, המבקש הוא אליעזר שהיה גיבור גדול, וכמו שהגמ' בנדריים (לב) אומרת "וירק את הניכיו", שאליעזר עצמו נלחם בארבעת המלכים שנלחמו בסדום, הרי מדובר באדם גיבור הנמצא סמוך למעיין, ולמה לא יטריח את עצמו להתכופף קצת ולשאוב מים. ועוד יש לה לטעון, למה דווקא אני חייבת, והלא יש כאן הרבה מבנות העיר, ואם בכל זאת תעשה חסד, אדע שהיא מושלמת במידת החסד. (פסוקי בתיק)

ותורד כדה על ידה ותשקהו (כד, יח)

יש להתבונן ולהבין מניין למדה רבקה לעסוק במצות חסד, הלא בני ביתה היו רשעים, שהרי מי שרק היה שומע את שמו של לבן כבר יודע על מי מדובר כיון שהתפרסם ברמאות. כמו כן אביה בתואל מת ברשעותו ואם כן ממי היה לה ללמוד לעשות מעשים טובים שכולם. אלא במדרש מובא כי אברהם אבינו היה שולח מכתבים לבני משפחתו בענייני יסודות האמונה והנהגות טובות כדי לקרובם ליהדות, וגם לבתואל שהיה בן אחיו היה שולח מכתבים, וכשהיה פותחם והיה רואה שאין בהם כסף היה נותן לבתו רבקה שתקרא בהם, כי רק כסף עניין אותו. וכך בכל פעם שהייתה קוראת במכתבים של אברהם אבינו ע"ה היו הדברים משפיעים עליה עד שבמשך הזמן הכירה בכורא עולם והחזיקה במדותיה הטובות. (מין רבנו עובדיה יסף וצוק"ל, קובץ דרישה וחקירה)

ויאמר עבד אברהם אנכי... ותלד שרה אשת אדני בן לאדני. ויתן לו את כל אשר לו (כד-לד, לו) יש להבין המשך הפסוקים, וגם מה שמקדים לומר "עבד אברהם אנכי". וי"ל עפ"י המשנה בפאה פ"ג מ"ד, הכותב כל נכסיו לבניו אין המתנה מתנה. שייר קרקע כ"ש לעצמו המתנה קיימת. ואי בגמ' דעבדים הוקשו לקרקעות. והנה אליעזר היה חושש דאם יאמר "ויתן לו את כל אשר לו" יאמרו דאין המתנה מתנה לכך הקדים ואמר "עבד אברהם אנכי" דהוא עדיין עבד לאברהם, ושייר אותו, ושפיר הוי מתנה. (טללי אורות)

כלי כסף... זהב ובגדים ויתן לרבקה (כד, נג)

צריך להבין: בשלמא כלי כסף תכשיטים ומגדנות, מובן שלקח אתו אליעזר לצורך נתינת מתנות. אבל מדוע לקח עמו בגדים? וכי ידע מי תהיה הכלה שהוא יביא משם ליצחק? והרי בבגדים לא כל הבנות שוות וצריכים מידות מסוימות, ומשמע בפשטות שלקח גם בגדים למשפחתה ולא רק לה. אלא מתריץ הרה"ק כ"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע: שאברהם שלח עם אליעזר בגדים צנועים להראות לכלה. והיה אם אחרי שתראה את הסגנון שבו מתלכשים בביתו של אברהם, ותסכים ללבוש כאלו בגדים, רק אז יביאה אליעזר לבתו של אברהם.

ויהיו חיי שרה... שני חיי שרה (כ"ג, א) וברש"י: "כולן שוין לטובה". אומר הגאון רבי אברהם קופרמן שליט"א: ויש להבין, איך אפשר לומר על חיי שרה שכולם שוים לטובה. והרי היא עברה דברים נוראים בחייה, חיכתה תשעים שנה לילה, נלקחה פעמיים לבית מלך, הכניסה שפחתה להיות לה לצרה וילדה לפניו וכו'. ושמעתי לבאר בזה ממו"ח הגה"צ ר' יצחק זילבר זצ"ל ע"פ מעשה שהיה בישיבת מיר בזמן שמנתה 180 תלמידים, והיו ב' מבשלות אחת מגרוזיה ואחת מפטרבורג, האחת שמגרוזיה כל זמן העבודה הייתה רוטנת שיש הרבה עבודה ומועט כסף, והשניה מפטרבורג כל הזמן אמרה שאיזה זכות יש לה, כשהיא הייתה בפטרבורג הייתה מבשלת לגויים ועכשיו היא זוכה לבשל לתלמידי חכמים, ובעיקרון היא לא הייתה לוקחת כסף בכלל, ורק בגלל שצריך להתפרנס לכן לוקחת היא כסף. ותמה ר' יצחק במעשה זה, מהו ביאורו איך יכול להיות שכל אשה אומרת משהו אחר. והביאור הוא, שהכל תלוי איך שמסתכלים על כל דבר, כל אחד איך שהוא מסתכל ככה הוא יראה. וא"כ גם לגבי שרה אמנו, היא ראתה את הזכות שיש לה להיות אשתו של אברהם, שהיא ובעלה היחידים בעולם שמופיעים את האמונה בכורא עולם, וא"כ היש לך זכות יותר מזה, ולכן היא הייתה המאושרת בעולם, ובאמת חיה בעולם הזה היו טובים בשלימות. (גליון תורת רבותינו, קובץ גליונות)

ולבכתה (כג, ב) "ולבכתה" – כ' קטנה. כותב בעל הטורים, שלא ככה אלא מעט. בספר "ברכת הזבח" כתב, כתוב בחז"ל שהעקידה היתה ביום כיפור, וכן מופיע בפיוט ליו"כ פ. ומהר המוריה לשם היה מהלך שלושה ימים, כמו שכתוב "ויהי ביום השלישי וירא את המקום מרחוק". וא"כ מיתת שרה חלה ביום כיפור ונקברה בערב סוכות, לכן היה הבכי והאבילות רק יום אחד, כי יו"ט מבטל אבילות, ולכן הכי של "לבכותה" נכתב בכ' קטנה.

ויתן לי את מערת המכפלה וגו' בכסף מלא יתננה לי (פגט) רבן של ישראל מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א: יש לעיין, הדהו לי למימר "ימכרנה", ומהו "יתננה", שהוא לשון מתנה? וגם מה שאמר עפרון, "השדה נתתי לך והמערה וגו' לעיני בני עמי נתתה", למה כפל כ"כ הרבה פעמים נתתי? ולמה הזכיר בכל הפרשה, "לעיני בני עמי", לעיני בני חת", "לכל באי שער עיר", כמה פעמים? וי"ל, דאברהם אבינו, חשש שאם ימכרנה לו יערערו אח"כ השכנים משום דינא דבר מצרא (ואע"ג דלקבורה לית בה משום דינא דב"מ, ה"נ אם המוכר צריך המעות לקבורה ולא נאמר על הלוקח), ולכן ביקש שייתן לו מתנה, דקיי"ל מתנה אין בה משום דין בר מצרא, רק שלא יתיירא שלא יקבל הכסף, מאר לו, "בכסף מלא יתננה לי", כלומר שאתן לו כל המחיר רק שייתן לי אותה לא עבור הכף, אלא, בתורת מתנה, ועפרון השיב שמוסכים לתת בתורת מתנה, אך מה שאתה חושש משום דינא דבר מצרא, "לעיני בני עמי נתתה לך", שכולם נמצאים בשעת מעשה ולא יוכלו לערער אח"כ משום דינא דב"מ, ורמז בזה שרצונו יותר במכירה, ולכן עשה אברהם כדבריו, "וידבר אל עפרון באוני עם הארץ וגו' וישקול וגו' באוני בני חת", כדי שלא יהא מערער אח"כ (ש"מ קצת מזה בעהמ"ד). (סברי מרן)

הנה אנכי ניצב על עין המים וכו' והיה הנערה אשר אמר אליה (כד, יג-יד) ראויה היא לו שתהא גומלת חסדים וכדאי ליכנס בביתו של אברהם (רש"י). בספר "לב ישראל" לרבי ישראל גרוסמן שואל, הרי אליעזר מדבר עם הקב"ה, לשם מה הוא מוסיף "על עין המים", וכי הקב"ה לא יודע היכן הוא נמצא? ומה ההוספה "ובנות

לראות רק את מה שצריך...

ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב וישא עיניו וירא והנה גמלים באים (כד, סג) לכאורה יש להבין: מדוע מאריכה התורה לספר שיצחק הבחין מרחוק בגמלים הבאים? וכי לא די היה אילו היתה מתארת מיד את המפגש בינו ובין רבקה, לאחר שהבחינה בו היא? את התשובה, נבין על פי המעשה הבא:

מנהגו של הצדיק רבי מרדכי בנעט צוק"ל היה, ללמוד בכל ליל שבת במשך הלילה כולו. לפיכך, בכל ערב שבת – היה השמש מדליק בחדרו שני נרות ארוכים, שיספיקו לכל הלילה כולו, עד שיאיר היום. אך הנה, באחת השבתות, כאשר נכנס רבי מרדכי אל חדרו לאחר סעודת ליל השבת בכדי ללמוד כמנהגו, הוא יצא מיד ותהה בפליאה: "מדוע השמש לא הדליק השבוע את הנרות?". הרבנית נבהלה, ומיהרה להכנס עם בעלה אל החדר, תוך שהיא מצביעה אל עבר הנרות הדולקים ואומרת: "מדוע תאמר כך? הנה הנרות דולקים כמדי שבת בשבתו, והחדר מואר!". אולם רבי מרדכי בשלו: "לא! החדר חשוך! הנרות אינם דולקים!". הרבנית כבר החלה לחשוש, שמא חלילה איבד הצדיק את צלילות דעתו... אולם רבי מרדכי ביקש לקרוא לשמש בדחיפות, ומשהגיע – שאלו בחומרה: "אמור לי את האמת! האם עברת על איסור כלשהו בהדלקת הנרות?". לשמע השאלה – פרץ השמש בבכי, והודה על האמת, כי השבוע איחר להדליק את הנרות, כאשר הוא מדליק אותם למעשה רק בשעת בין השמשות...

כעת, כבר הכל היה מובן... מאחר והאור שפשט בחדר היה אור של איסור, רבי מרדכי לא היה מסוגל ליהנות ממנו, ומשמים שמרו עליו כך שאפילו לא יראה אותו! לכן, הוא באמת ראה כאילו שהחדר חשוך, זאת על אף שבפועל דלקו בו נרות האיסור!

מעשה נוסף כעין זה, התרחש עם רבי מרדכי בהזדמנות אחרת. מנהגו היה, לשתות מדי יום כוס חלב לצורך בריאותו. מדי יום היתה הרבנית מניחה כוס מלאה בחלב על שולחנו, ולאחר מספר שעות – מגיעה בכדי ליטול את הכוס הריקה. אך הנה, באחד הימים, כאשר הגיעה הרבנית ליטול את הכוס הריקה כמנהגה – מצאה את הכוס והנה היא מלאה בחלב, בדיוק כפי שהניחה אותה, אפילו טיפה לא נחסרה... "מדוע לא שתית את החלב?" ביררה הרבנית, ורבי מרדכי השיב בפליאה: "כוס חלב? אינני רואה כל כוס של חלב!"...

הרבנית כבר הבינה כי בודאי דברים בגו, ואין זאת אלא שישנה שאלה כלשהי אודות כשרותו של החלב... לפיכך, מיהרה להזעיק את החלבן, אשר הודה כי אכן, הפעם לא עמד על גבי הנכרי בשעת החליבה, כך שהחלב נחשב כ'חלב עכו"ם' – ואסור בשתיה...

הרי לנו, כי הצדיקים – אינם רואים את מה שהם אינם צריכים לראות, או את מה שלא טוב שיראו... אם הם רואים משהו – הרי שיש בכך כדי ללמד שהדבר טוב ונחוץ להם לעבודת השם יתברך!

ומכאן תשובה לשאלתנו, כפי שהיה אומר הגר"ש שברדון זצ"ל: שכן אמנם, התורה לא היתה צריכה לספר לנו על מה שיצחק ראה... אולם היא סיפרה זאת, בכדי שנדע את מה הוא לא ראה! כלומר: בכדי ללמדנו, שיצחק ראה רק גמלים, ולא את מי שרכב על הגמלים הללו, הלא הן הנשים! למרות שרבקה רכבה על אותם גמלים שראה יצחק – הוא ראה רק את הגמל, ואותה לא!

לעומת זאת, כאשר מדובר בעשיו, שם מוצאים אנו את ההיפך הגמור (להלן ל"ג, ה'): "וַיִּשָּׂא אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת הַנָּשִׁים וְאֶת הַיְלָדִים וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה לָּךְ וַיֹּאמֶר הַיְלָדִים אֲשֶׁר חָנָן אֱלֹהִים אֶת עַבְדְּךָ".

שכן עשיו, כאשר בא לקראתו מחנה שלם, הכולל אנשים נשים וטף – ראה בראש ובראשונה את הנשים שביניהם, בהיותו שטוף בתאוותיו... אולם יעקב, בתשובתו, מעמיד את עשיו על הסדר הנכון ואומר לו: "הילדים אשר חנן אלוקים את עבדך"...

(ללמדך" מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

... הוא מתעלם... (הגר"י זילברשטיין, ווי העמודים)

פינת ההלכה

שבר כלי יקר ששוה 600 ₪, וקנה בקבוקי שמן במבצע של שקל אחד והחזירם למדפים

שאלה: יהודי עבר בחנות ודיבר בפלאפון בשעת הקניה, וכיון שהיה עסוק בשיחה, לא הסתכל להיכן הוא הולך, ושבר בדרכו כלי יקר ששוה 600 ₪. כמובן שהוא ירא שמים והוא רוצה לשלם את המחיר של הכלי השבור, לפתע הוא שמע כרוז שבעל החנות מכריז מבצע לשעה אחת בלבד, כל מי שקונה ממוצרי החנות, יכול לקנות בקבוק שמן ששוה שלושים שקל, בשקל אחד בלבד. היהודי רץ מיד לעבר המדפים, וקנה 20 בקבוקים, ושילם עליהם בקופה, והמתין שעה אחת, כשעברה השעה והמחיר שוב הגיע למחירו הרגיל שלושים שקל לבקבוק, החזירו למדפים, ונמצא ששילם את כל השש מאות שקל, שהרי עשרים בקבוקים ששוים 30 ₪, זה 600 ₪. כמובן שבעל החנות לא ידע מכלום. ועתה מגיע אותו יהודי ושואל האם נהגתי נכון, שהרי אמנם לא החזרתי את הכסף, אבל בכל זאת החזרתי בקבוקים בשווי 600 ₪. תשובה: מסתבר שבעל הצרכניה לא עשה מבצע להזיק את עצמו שמי שחייב לו כסף, יוכל לשלם בשמן שמכר בשקל, ואילו היה יודע מכך, זה אומדנא ברורה שעל דעת כן לא היה מוכר לו את השמן. אבל יש לו עצה אחרת שימכור את השמן, ובכסף שיקבל ישלם את הנזק, כי לאחר שקנה את השמן יכול לעשות עם זה מה שרוצה. (הגר"י זילברשטיין, ווי העמודים)

חידה שבועית

איזה דבר קונים אותו בספיל לאכול ולא אוכלים אותו?

תשובה לחידה פר"ש: בגלל שאמר אברהם זקח נא מעט מים ע"י שליח, משה הצורך להכות את הסלע וכו'. תשובה לחידה: אחד, כי שניים שלא כיבתה נמרו. שם הזוכה: **צביקי גולדשטיין** ניי

מזל טוב

מזכר העיר: משפחות ויג – בן זאב להולדת הבת הנכדה משפחות אלסטר -גינסבורג הכנס הבן הנכד לעול תורה ומצוות משפחות הורביץ – הרב נשר להולדת הבת הנכדה משפחות זיידמן – ריין להולדת הבת הנכדה משפחות פורשטיין לבר מצוה משפחות הרשלר לבר מצוה משפחות זיידנברג לנשואי הבן הנכד גני הדר: משפחת שטרנברג לבר מצוה משפחת פורשטיין לבר מצוה משפחת הרשלר לבר מצוה משפחת זיידנברג לנשואי הבן הנכד

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

היחידה לחינוך חרדי ותרבות מורשת ישראל רמי גרינברג, ראש העיר פתח תקוה. קצב של עיר, לב של מושבה